

METINĖ EPLSAF ĮGYVENDINIMO ATASKAITA

Bendra informacija

Pagalbos maistu ir (arba) pagrindinės materialinės pagalbos veikslių programos dėl paramos iš Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo Lietuvoje (toliau – veikslių programa) įgyvendinimo ataskaita už 2022 m. yra parengta vadovaujantis 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 223/2014 dėl Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo (toliau – Reglamentas Nr. 223/2014) ir 2014 m. liepos 17 d. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 1255/2014 kuriuo, nustatant metinių ir galutinių ataskaitų turinį, įskaitant bendrą rodiklių sąrašą, papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 223/2014 dėl Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo (toliau – Reglamentas Nr. 1255/2014) nuostatomis.

Ataskaitos tikslas – apžvelgti veikslių programos įgyvendinimo pažangą per 2022 m., išreikštą stebėsenos ir finansinių rodiklių pasiekimo rezultatais.

Projektų partneriai

EPLSAF finansavimas skiriamas projektų vykdytojui, kuris projektus įgyvendina su projektų partneriais. Projekto partnerius, atrenka vadovaujanti institucija pagal Organizacijų partnerių atrankos aprašo (Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2015 m. kovo 31 d. įsakymu Nr. A1-163 „Dėl Organizacijų partnerių, dalyvaujančių įgyvendinant Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo lėšomis finansuojamus projektus, atrankos aprašo patvirtinimo“) (toliau – Partnerių atrankos aprašas) reikalavimus.

EPLSAF projektų partneriais 2022 m. buvo visos 60 Lietuvos Respublikos savivaldybių administracijos ir 2 nevyriausybinės organizacijos (toliau – NVO):

- labdaros ir paramos fondas „Maisto bankas“ (toliau – LPF Maisto bankas);
- Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugija.

Vadovaujantis Partnerių atrankos aprašu, partnerių sąrašo nereikia sudarinėti prieš kiekvieną kvietimą teikti paraišką. Organizacijoms, norinčioms būti įtrauktoms į partnerių sąrašą, yra numatyta galimybė tai padaryti be išankstinio vadovaujančios institucijos kvietimo. Vadovaujanti institucija, gavusi paraišką dėl įtraukimo į partnerių sąrašą, įvertina gautos paraiškos atitikimą keliamiems reikalavimams, nurodytiems Partnerių atrankos apraše ir įtraukia į partnerių sąrašą bet kuriuo metu. Savivaldybių administracijos savo nustatyta tvarka pasirenka su kuriomis iš partnerių sąrašė esančių organizacijų planuoja bendradarbiauti konkrečioje savivaldybėje arba veikia savarankiškai.

Savarankiškai veikiančios savivaldybių administracijos sudaro paramos gavėjų sąrašus, užtikrina, kad turi centrinius sandėlius ir dalijimo punktus, priima maisto produktus į centrinius sandėlius, paskirsto juos į dalijimo punktus ir užtikrina jų išdalinimą labiausiai skurstantiems gyventojams bei vykdo papildančių priemonių įgyvendinimą.

Savivaldybių administracijos, kurios veikia kartu su organizacija pasirinkta iš vadovaujančios institucijos patvirtino partnerių sąrašo, atsako tik už paramos gavėjų sąrašų sudarymą, tuo tarpu pasirinkta partnerio organizacija rūpinasi centrinių sandėlių užtikrinimu, maisto produktų priėmimu į centrinius sandėlius, jų paskirstymą į dalijimo punktus ir paramos išdalinimą labiausiai skurstantiems gyventojams. Savivaldybės administracija savo iniciatyva gali prisidėti ir prie kitų veiklų įgyvendinimo kartu su partnerio organizacija (sandėliavimo ir (ar) dalijimo). Papildančias priemones gali vykdyti tiek savivaldybės administracija, tiek partnerio organizacija arba abi kartu.

Jau ne vienerius metu projektų įgyvendinimo metu beveik pusė savivaldybių administracijų iš 60 veikia savarankiškai visose projekto veiklose, o kitos bendradarbiauja su viena iš atrinktų NVO.

2022 m. 29 savivaldybių administracijos veikė savarankiškai; 25 savivaldybių administracijos bendradarbiavo su LPF Maisto banku ir 6 savivaldybių administracijos su Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugija, kurios padėjo savivaldybių administracijoms priimti paramą, ją paskirstyti gyventojams, rūpinosi papildančių veiklų įgyvendinimu.

EPLSAF tikslinė grupė

Veiksmų programos lėšomis finansuojamuose projektuose paramos gavėjais yra laikomi asmenys, kurių vidutinės mėnesinės pajamos neviršija Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintų valstybės remiamų pajamų (toliau – VRP) 1,5 dydžio per mėnesį. Nuo 2022 m. sausio 1 d. VRP dydis buvo 129 eurų, šis dydis nuo 2022 m. birželio 1 d. didėjo iki 147 eurų.

Asmenų pajamos nustatomos vadovaujantis Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymu. Jei bendrai namų ūkyje gyvenančių asmenų pajamos vienam nariui (vienam gyvenančiam asmeniui) viršija 1,5 VRP dydį savivaldybė turi teisę skirti EPLSAF paramą šiems asmenims vadovaudamiesi savo nustatyta išimties tvarka, pvz. vyresnio amžiaus žmogui, neįgaliajam, daugiavaikei šeimai, vienam iš tėvų, auginančiam vaikus, netekus maitintojo, stichinės nelaimės atveju ir kitais atvejais. Didžioji dalis savivaldybių tokiems atvejams taiko nuo 2,5 iki 3 VRP dydžių vienam asmeniui per mėnesį.

Bendras 2022 m. individualių asmenų skaičius, gavusių EPLSAF paramą sudarė 213.636 arba 7,61 proc. visų Lietuvos gyventojų skaičiaus. Palyginimui 2021 m. – 195220 asmenų (6,98 proc. nuo bendro gyventojų skaičiaus), 2020 m. – 183411 asmenų (6,56 proc. nuo bendro gyventojų skaičiaus), 2019 m. – 191783 asmenys (6,86 proc. nuo bendro gyventojų skaičiaus). 2022 m. paramos gavėjų skaičius išaugo dėl Rusijos pradėto karo Ukrainoje.

Lyginamąją EPLSAF paramą gavusių asmenų analizę galima matyti ataskaitos „Paskirstytos pagalbos maistu rezultato rodikliai“ dalyje.

Informacija apie EPLSAF paramos gavėjus renkama, atsižvelgiant į Reglamente Nr. 1255/2014 numatytas stebėsenos rodiklių kategorijas:

- 65 m. ir vyresni asmenys;
- 15 m. ir jaunesni asmenys;
- neįgalieji;
- migrantai, tautinės mažumos, pabėgėliai, užsienio kilmės asmenys;
- benamiai.

Kaip asmuo gauna EPLSAF paramą?

Asmuo, norinti gauti EPLSAF paramą, turi kreiptis į atitinkamos savivaldybės administraciją arba seniūniją ir užpildyti prašymą, kuriame nurodomi duomenys apie asmenį, bendrai gyvenančius asmenis, asmens ir bendrai gyvenančių asmenų veiklos pobūdį, gaunamas pajamos bei pateikti kitą paramai gauti reikalingą informaciją.

Covid-19 pandemija ir Rusijos pradėtas karas Ukrainoje

Covid-19

2022 m. jau teko įdėti ženkliai mažiau pastangų kovojant su koronaviruso pasekmėmis. Socialinių darbuotojų ir savanorių dėka EPLSAF paramos dalijimui vyko įprastu grafiku ir nustatytais kiekiais.

Vadovaujanti institucija padėjo partneriams apsirūpinti plastikiniais maišeliais, skirtais maisto produktams ir higienos prekėms iš anksto supakuoti, todėl reikiamus kiekius maišelių teikė partneriams prieš kiekvieną dalijimą.

Pakeitus atitinkamus nacionalinius teisės aktus nebuvo reikalaujama iš paramos gavėjų pasirašyti ant paramos gavėjų sąrašų atsiimant savo paramos paketus.

Rusijos karas Ukrainoje

Dideliu iššūkiu 2022 m. tapo Rusijos pradėtas karas prie Ukrainą. Pradėjus plūsti į Lietuvą nuo karo bėgantiems asmenims vadovaujanti institucija priėmė sprendimą leisti karo pabėgėliams gauti ir EPLSAF maisto ir higienos prekių paketus nevertinant šių asmenų pajamų. Karo pabėgėliai norintys gauti EPLSAF paramą nuolat buvo įtraukti į paramos gavėjų sąrašus.

Iššūkiu tapo ir užtikrinimas reikalingų produktų ir prekių kiekį. Dalis žaliavos produkcijai ar produkcijos pakuotėms tiekėjų buvo siunčiamasi iš Ukrainos, Baltarusijos ar Rusijos, prasidėjus karui kilo rizika, kad nebus galimybės užtikrinti tam tikrų produktų tiekimo, tačiau tiekėjai labai greitai persiorientavo rinkoje ir sugebėjo be trikdžių pateikti reikiamus kiekius produkcijos nustatytu periodiškumu.

Struktūrinis tikslinės grupės vertinimas

2022 m. išorės vertintojai PPMI Group (tikslinės grupės apklausų partneris UAB „Vilmorus“) atliko EPLSAF struktūrinį tikslinės grupės vertinimą. Galutiniai vertinimo paslaugų rezultatai buvo pateikti 2022 m. rugpjūčio 5 d. (info patalpinta SFC2014).

Vertinimo metu nustatyta, kad EPLSAF paramos tinkamumas – 81,12 proc. partnerių organizacijų ir 92,8 proc. paramos gavėjų, gyvenančių tiek mieste, tiek kaime, teigė, kad parama yra naudinga arba labai naudinga tikslinei grupei.

Dauguma organizacijų partnerių atstovų (86,8 proc. apklausos dalyvių), tiek didžioji dalis paramos gavėjų pozityviai vertino socialinių kortelių įvedimo idėją.

Vienas iš iššūkių buvo Rusijos pradėtas karas Ukrainoje, tačiau tiek tiekėjų, tiek partnerių dėka situacija buvo suvaldyta, kad žmonės, tame tarpe ir karo pabėgėliai iš Ukrainos, gautų maisto produktus ir higienos priemones. Rusijos karas Ukrainoje finansinės įtakos EPLSAF veiksmų programos įgyvendinimui nepadarė.

Pasiruošimas 2021–2027 m. programavimo laikotarpiui

2021-2027 m., atsižvelgiant į tai, kad didžiojoje dalyje Lietuvos savivaldybių veikia socialinių kortelių sistema (t. y., asmenims, patiriantiems socialinę riziką, į socialines korteles pervedamos visos ar dalis paskirtų išmokų vaikams ir socialinės pašalpos lėšų, už kurias galima nusipirkti maisto ar būtinų prekių parduotuvėse, taikant apribojimus), todėl bus pasinaudojama egzistuojančia savivaldybių administracijų sukaupta patirtimi ir, nekuriant naujo modelio, pritaikyti ją MNM programos įgyvendinimui.

Tam, kad būtų sėkmingai pasiruošta artėjančiam 2021-2027 m. programavimo laikotarpiui, kuris atlieptų tikslinės grupės poreikius, mažiausiai stigmatizuotų paramą gaunančių asmenis, būtų efektyvesnis ir labiau priimtinas projektų partneriams – Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija vykdė išankstinį 2021-2027 m. programavimo laikotarpio vertinimą.

Atsižvelgiant į partnerių sukaupią patirtį ir išorinio vertinimo rezultatus, Lietuva naujame programavimo laikotarpyje MNM programos lėšas nepasiturintiems asmenims perves į socialines korteles.

Siekiant užtikrinti kuo platesnį prekybos tinklų, prekybos centrų, parduotuvių (toliau – parduotuvės) dalyvavimą, vadovaujanti institucija nacionaliniuose teisės aktuose sudaro atitinkamas sąlygas: visiems suinteresuotiems rinkos dalyviams taikomos tos pačios, iš anksto nustatytos minimalios tinkamumo sąlygos; yra aiškiai iškomunikuota apie siekį sudaryti bendradarbiavimo sutartis su visomis parduotuvėmis (jos tarpusavyje nesivaržo); visą projekto įgyvendinimo laikotarpį parduotuvės gali prisijungti bet kuriuo momentu, kai tik atitinka minimalius tinkamumo reikalavimus. Patys nepasiturintys asmenys sprendžia (pagal pageidavimą ar jo gyvenamojoje vietovėje esantį pasirinkimą), kurioje parduotuvėje jie norės įsigyti produktus ir prekes. To paties tinklo parduotuvėse asmuo gali apsipirkti visoje Lietuvoje. Parduotuvės atsakingos už socialinių kortelių pagaminimą, išdavimą ir aptarnavimą.

Asmenims suteikiama teisė rinktis bet kuriuos maisto produktus ir būtinąjį vartojimo prekes, išskyrus tabako gaminius, alkoholinius gėrimus, dovanų korteles ir loterijos bilietus. Pradėjus įgyvendinti MNM programą dalis papildančioms veikloms skiriamų lėšų bus nukreiptos į tikslinės grupės mokymus, pvz., kaip tinkamai naudotis socialinėmis kortelėmis ir jų teikiamais privalumais; kaip tinkamai pasirinkti sveikus ir kokybiškus produktus; kaip racionaliai susiplanuoti pirkinį krepšelį taupant nuvykimo lėšas, laiką apsipirkimui ir pan.

Galutiniams paramos gavėjams, gyvenantiems atokiai, turintiems judėjimo negalią ir kitokių mobilumo problemų, kurios trukdo pasiekti prekybos vietas, apsipirkti naudojant socialines korteles padės šeimos nariai, kiti artimieji arba socialiniai darbuotojai. Taip pat projekto partneriai papildančių priemonių pagalba galės organizuoti pavėžėjimo paslaugas (jeigu būtina, kartu su socialinio darbuotojo ar savanorio pagalba).

Projektai finansuojami iš MNM programos lėšų bus pradėti įgyvendinti nuo 2024 m. pradžios.

Bendrieji rodikliai

Išteklų rodikliai

ID	Rodiklis	Matavimo vienetas	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Sukauptoji vertė
1	Visa tinkamų finansuoti viešųjų išlaidų, patvirtintų dokumentuose, kuriuose nustatomos veiksmų rėmimo sąlygos, suma	EUR	11 606 522,24	16 417 000,00	0,00	32 834 000,00	6 000 000,00	24 000 000,00	0,00	0,00	0,00		90 857 522,24
2	Visa įgyvendinant veiksmus paramos gavėjų patirtų ir sumokėtų tinkamų finansuoti viešųjų išlaidų suma	EUR	3 395 723,21	13 124 242,72	11 404 777,00	3 326 872,20	8 313 752,94	7 062 289,32	8 932 428,28	6 519 526,83	10 367 180,20		72 446 792,70
2a	Visa įgyvendinant veiksmus, susijusius su pagalbos maistu teikimu labiausiai skurstantiems asmenims, paramos gavėjų patirtų ir sumokėtų tinkamų finansuoti viešųjų išlaidų suma	EUR	3 395 723,21	13 124 242,72	11 404 777,00	3 326 872,20	7 558 387,03	5 738 660,31	7 596 318,53	5 622 494,09	9 165 846,02		66 933 321,11
2b	Visa įgyvendinant	EUR	0,00	0,00	0,00	0,00	755 365,91	1 323 629,01	1 336 109,75	897 032,74	1 201 334,18		5 513 471,59

	veiksmus, susijusius su tiesioginiu pagrindine materialine pagalba teikimu labiausiai skurstantiems asmenims, paramos gavėjų patirtų ir sumokėtų tinkamų finansuoti viešųjų išlaidų suma												
2c	Visa įgyvendinant veiksmus, susijusius su netiesiogiai, pavyzdžiui, naudojant čekius, korteles ar kitas priemones, teikiama pagalba maistu ir (arba) pagrindine materialine pagalba labiausiai skurstantiems asmenims, paramos gavėjų patirtų ir sumokėtų tinkamų finansuoti viešųjų išlaidų suma	EUR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00

3	Visa Komisijai deklaruota tinkamų finansuoti viešųjų išlaidų suma	EUR	0,00	0,00	11 004 686,70	13 962 022,14	8 602 357,35	7 163 649,83	8 211 329,39	8 730 884,74	10 632 373,96		68 307 304,11
---	---	-----	------	------	---------------	---------------	--------------	--------------	--------------	--------------	---------------	--	---------------

Paskirstytos pagalbos maistu produkto rodikliai

ID	Rodiklis	Matavimo vienetas	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Sukauptoji vertė
4	Vaisių ir daržovių kiekis	tonos	0,00	75,16	139,81	362,36	272,76	434,27	523,95	606,46	444,66		2 859,43
5	Mėsos, kiaušinių, žuvies ir jūros gėrybių kiekis	tonos	142,98	185,64	260,53	338,74	363,89	418,67	398,33	883,98	958,78		3 951,54
6	Miltų, duonos, bulvių, ryžių ir kitų krakmolingų produktų kiekis	tonos	2 388,89	3 669,17	3 486,63	2 755,38	2 559,62	1 970,14	1 233,90	1 464,46	1 248,41		20 776,60
7	Cukraus kiekis	tonos	371,00	906,56	676,60	715,94	709,62	537,25	506,24	547,65	576,63		5 547,49
8	Pieno produktų kiekis	tonos	0,00	182,84	333,63	359,24	434,85	407,16	387,72	784,16	807,88		3 697,48
9	Riebalų, aliejaus kiekis	tonos	426,72	540,55	610,58	832,52	680,80	488,93	471,68	509,94	525,74		5 087,46
10	Perdirbtų maisto produktų, kitų maisto produktų (nepriskirtų prie minėtų kategorijų) kiekis	tonos	0,00	365,10	407,50	1 066,88	914,21	859,82	989,91	853,48	912,44		6 369,34
11	Paskirstytos pagalbos maistu bendras kiekis	tonos	3 329,59	5 925,02	5 915,28	6 431,06	5 935,75	5 116,24	4 511,73	5 650,13	5 474,54		48 289,34
11a	Tik už maisto vežimą, skirstymą ir sandėliavimą pagal VP sumokėta dalis	%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
11b	EPLSAF lėšomis bendrai finansuoto maisto dalis, atitinkanti partnerių organizacijų paskirstytą bendrą maisto kiekį	%	71,50	59,16	52,27	54,76	52,32	47,87	45,05	48,31	50,82		
12	Bendras paskirstytų valgio porcijų, iš dalies arba visiškai finansuotų pagal VP, skaičius	skaičius	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
13	Bendras paskirstytų maisto daiktų, iš dalies arba visiškai finansuotų pagal VP, skaičius	skaičius	755 660,00	1 468 371,00	1 220 445,00	1 034 848,00	1 078 851,00	1 043 767,00	999 623,00	1 087 741,00	1 086 383,00		9 775 689,00

Paskirstytos pagalbos maistu rezultato rodikliai

ID	Rodiklis	Matavimo vienetas	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Sukauptoji vertė
14	Bendras pagalbą maistu gaunančių asmenų skaičius	skaičius	272 113	250 560	218 769	193 795	197 196	191 783	183 411	195 220	213 636		1 916 483
14a	15 metų ar jaunesnių vaikų skaičius	skaičius	57 273	57 688	60 627	52 994	51 373	47 743	44 553	47 928	54 039		474 218
14b	65 metų ar vyresnių asmenų skaičius	skaičius	-	9 138	9 109	9 927	14 866	18 947	19 905	20 735	25 066		127 693
14c	Moterų skaičius	skaičius	67 208	83 898	110 086	97 880	100 858	99 171	94 830	101 007	115 607		870 545
14d	Migrantų, užsienio kilmės dalyvių, mažumoms (įskaitant marginalizuotas bendruomenes, pavyzdžiui, romus) priklausančių asmenų skaičius	skaičius	996	2 616	3 227	2 201	2 082	1 883	1 804	1 828	16 186		32 823
14e	Neįgalųjų skaičius	skaičius	13 693	18 866	19 710	19 140	21 997	23 770	23 520	23 995	23 295		187 986
14f	Benamių skaičius	skaičius	-	566	506	449	334	226	196	222	191		2 690

Paskirstytų prekių vertė

ID	Rodiklis	Matavimo vienetas	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Sukauptoji vertė
15	Bendra paskirstytų prekių pinigine vertė	EUR	0,00	0,00	0,00	0,00	755 365,91	1 323 629,01	1 336 109,75	897 032,74	1 201 334,18		5 513 471,59
15a	Bendra vaikams skirtų prekių pinigine vertė	EUR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
15b	Bendra benamiams skirtų prekių pinigine vertė	EUR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00
15c	Bendra kitoms tikslinėms grupėms skirtų prekių pinigine vertė	EUR	0,00	0,00	0,00	0,00	755 365,91	1 323 629,01	1 336 109,75	897 032,74	1 201 334,18		5 513 471,59

LT

LT